

התפילה האחרונה

היה זה בשנת תשע"ט, עת יהודי בשם ר' חיים, החליט לטוס ולהשתטח על קברי צדיקים באוקראינה. לאחר טיסה קצרה נחת בקייב, משם המשיך לעיירה סמוכה, שם תכנן ללון את לינת הלילה - כשלמחרת ימשיך במסעו. עוד באותו ערב, הבחין במשפחה מארץ ישראל שניכר עליה כי היא שוהה כאן מזה זמן רב, ומה שעוד יותר מתמיה הוא - שנמצא עימם בנם, נער כבן 15 שאמור להימצא בישיבה, ונראה כי גם הוא כבר כאן פרק זמן ארוך...

הוא החל בשיחה עם הבחור, ועד מהרה נפתח סגור לבו, ובדמעות שליש ביכה את מצבו. הוא סיפר כי הוא חפץ ומשתוקק לחזור לארץ וללמוד בישיבה כבעבר, אלא שתלאות החיים 'הבריחו' את בני משפחתו לאוקראינה, בשל קשיים משפטיים העומדים ותלויים נגד אביו. הוא חשב שהם ישהו באוקראינה תקופה קצרה בלבד, אך זו הולכת ומתארכת...

בשלב מסויים בשיחה, נשבר הנער והחל לבכות: 'אני רוצה לחזור ללמוד בישיבה, רוצה בכל לבי. גם הוריי מבינים שעליהם להתעכב כאן עוד זמן ממושך, וניאותו 'לשחרר' אותי ולהשיב אותי לישיבה בה למדתי. אלא שאין להם כל דרך לרכוש עבורי כרטיס טיסה, ואין מי שישגיח עליי בדרך. לפיכך אני תקוע כאן, בודד וגלמוד, מחפש דרך להיחלץ ולשוב לעסוק בתורה בישיבה, ללא הצלחה!' - סיכם הבחור ופרץ בבכי מר...

לבו של ר' חיים נשבר. כמה קשה לראות בחור שכל חפצו לעסוק בתורה, והוא לא יכול, לא מסוגל. הוא החליט להקל מעליו קצת, ולפיכך, למחרת בשעת בוקר, הזמין את הנער ואמו להצטרף למסעו לקברי הצדיקים, כדי להעסיק אותם ליום אחד לפחות. אולם האם סירבה בנימוס, בהסבירה כי כל העת נאלצים הם לברוח ממקום למקום, וכבר היום הם מתעתדים לארוז את מזוודותיהם, ולנסוע לעיירה מרוחקת - שם ישהו תקופת מה, ואז ישובו הנה, כדרכם לנדוד בין מקומות שונים...

ר' חיים לא הצליח להכיל את עומק הכאב שנשב מקולה של האם השבורה, שתארה את העובר עליה, על בעלה, ועל בנם האהוב. 'כל מה שהוא רצה זה לחזור לישיבה, עד כדי כך שהבטיח שהוא כבר לא עובר איתנו למקום אחד במסע נדודינו, מכאן הוא ממשיך רק למקום אחד - רק לישיבה! אבל אני יודעת שאין לו ברירה...' נאנחה האם...

לבו של ר' חיים נכמר, ועל אתר הגיב: 'אם בנך כל כך חפץ לעסוק בתורה, וכל מה שצריך זה את הכסף ומישהו שישגיח עליו בדרך - הנני. אני כאן. אממן עבורו את הטיסה, אקנה לו ביגוד, אפילו אצייד אותו בדמי כיס, והוא יתלווה אליי בטיסה בחזרתי ארצה. הנני מבטיחך נאמנה כי אקח אותו עד לשערי הישיבה בה יוכל ללמוד תורה, כרצונו וכשאיפתו!'

לבה של האם נותר בהתרגשות, היא התקשתה להאמין. 'באמת?!?!?!' - שאלה בתמיהה מהולה בתקווה גדולה, 'אתה לוקח אחריות? תדאג לו לטיסה ולכל מחסורו, ותביא אותו עד לישיבה כדי שיוכל ללמוד תורה?' - שאלה שוב בחוסר אמון. ור' חיים הנהן בראשו, אישר את הפרטים. הוא אינו מסוגל להתעלם מהמצוקה שלנגד עיניו!

לנוכח זאת נעתרה האם, ובישרה לבנה את הבשורה המרגשת, כי האורח הזר נטל עליו את האחריות, הוא יממן את כל העניין וידאג לכל צרכיו. לפיכך, לא היתה עוד מניעה כי הבחור יצטרף למסעו של ר' חיים לקברי הצדיקים, וכשיצאו לדרך ושוחחו - גילה הבחור כיצד הנס קרה: 'אתמול', סיפר הבחור, 'נסענו במשך כל היום לקברי צדיקים בסביבה. התחנה האחרונה שלנו היתה בבארדיטשוב, ושם התבשרה אמי על כך ששוב נאלצים אנו לנדוד מהמקום בו אנו שוהים, לתחנה אחרת. כששמעתי זאת החלטתי שזה כבר בלתי אפשרי, אינני מעוניין בנדודים נוספים, רצוני להגיע לישיבה וללמוד תורה!

אמא היתה שותפה לרצון, אבל הסבירה לי שוב, בפעם האלף, שלנוכח המצב זה פשוט בלתי אפשרי. ואז, בהחלטה של רגע, החלטתי לבקש

אמר 'אשרי' ללא מניין??

הרמ"א בסימן רלד ס"א: אין לומר אשרי קודם מנחה, אלא כשיש מנין בבית הכנסת, כדי שיאמרו עליו קדיש לפני מנחה.

« אומר המשנה ברורה: אם אמר אשרי ללא מנין, יאמרו מזמור אחד ואז יאמרו קדיש.

« אם אמרו אשרי עם מנין, ויצאו מקצתם לפני קדיש, הסתפק הפרי מגדים האם יאמרו קדיש, והמאמר מרדכי והחיי אדם פסקו שלא לומר קדיש.

« המשנה ברורה בסימן תקפ"א אומר שבשביל קדיש מספיק לומר שלושה פסוקים. ובס' נד כתב שמספיק ששנים או שלושה יגידו, ובביאור הלכה ס' קנה כתב שמספיק שאחד יאמר.

« המנחת יצחק בתשובות (סי נא) כתב שמשמע מהמשנה ברורה בס' תקפא וכן באלוה רבה שמספיק שרק החזן יאמר שלושה פסוקים וכולם ישמעו.

צריך שיכוון בלבו פירוש המילים שמוציא בשפתיו ויחשוב כאילו שכינה כנגדו ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו, עד שתישאר מחשבתו ומונתו זכה בתפלתו. ויחשוב כאילו היה מדבר לפני מלך בשד ודם, היה מסדר את דבריו ומכוון בהם יפה לבל יכשל, קל וחומר לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חוקר כל המחשבות.

שזלזו ערוך, סימן צ"ח סעיף א'.

פרשת תולדות
חודש מרהשוון תשפ"ה

לעילוי נשמת
הר"ר אלטר אהרן יצחק
ב"ר יוסף הרשקוביץ זצ"ל
נלב"ע י"ז טבת תשע"ז

Shch3910@gmail.com

גליון 43

העלון יוצא בשבת זו
להצלחת התורמים ברוחניות ובגשמיות
סיעתא דשמיא והשגחה פרטית בכל רגע ופרט בחייהם!

לתיבת 'הווה', כדי שלא יהיה כהוגה את השם הקדוש באותיותיו. וכן מובא באשל אברהם.

« הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א בספרו שו"ת ישיב יצחק (סימן ב') כותב תשובה להגאון רבי חיים רבי שליט"א, ובתוך דבריו מביא את דברי רבנו הבן איש חי שכתב: שלא לומר אביי הווה מסדר וכו', שלא תדבק אות י' של אביי עם 'הוה', ולכן כתב לומר כך: אביי הוא הווה מסדר וכו'.

«מעניין לציין שבסידורים מופיע 'אביי הווה' מסדר וכו' ובגמרא וילנא (יומא ל"ג ע"א) המילה "הווה" אינה מופיעה, כן אנו רואים שיש גרסאות שונות גם בדפוסים ישנים: בגמרא וילמא וכן בש"ס ונציה לא מופיע המילה "הווה", ובדפוס ואד אלחגארה (שנת ר"מ בערך) מופיע בגמרא המילה "הווה".

תפילת החכם והצדיק, החולה והעני

הגאון רבי דב צבי קרלינשטיין זצוק"ל

במסכת בבא בתרא (דף קטז ע"ב) אמרו: 'דרש רבי פינחס בר חמא: כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, שנאמר: "חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה" (משלי טז, יד).'

וב'נמוקי יוסף' במקום כתב: 'מנהג זה בצרפת, כל מי שיש לו חולה, מבקש פני הרב התופס ישיבה שיברך אותו'. וכן כתב רבנו גרשום: "ילך אצל חכם והוא יכפרנה, שמבקש רחמים והוא יצילנו'.

אך על הפסוק "וישמע אלקים את קול הנער ויקרא מלאך אלקים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם" (בראשית כא, יז), פירש רש"י: "את קול הנער" – מכאן שיפה תפילת החולה מתפילת אחרים עליו, והיא קודמת להתקבל (ב"ר).

ולכאורה, דברי המדרש שהביא רש"י, שתפילת החולה קודמת להתקבל מתפילת אחרים עליו, אינם עולים בקנה אחד עם דברי הגמרא בבבא בתרא שמי שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים'.

ואמנם בחידושי רבנו המאירי לבבא בתרא על אתר, כתב וזה לשונו: לעולם יהא לבו של אדם בטוח, שהתפילה כשהיא נעשית כתקנה מבטלת את הגזירה. ומי שיש לו צער או חולה בתוך ביתו, או אחד ממיני הצרות, ילך אצל חכם וילמוד הימנו דרכי התפילות ויבקש רחמים'.

שאולי הוקשה לו לרבנו המאירי מה שהערנו, שלכאורה ישנה סתירה מדברי המדרש שתפילת החולה קודמת להתקבל, לדברי הגמרא האומרת לילך לחכם. אשר על כן יישב, שאכן כן הוא, תפילת החולה היא הקודמת להתקבל, אבל צריך הוא לילך תחילה לחכם ללמוד דרכי התפילה, ואז יבקש החולה עצמו רחמים.

ואמנם, המנהג הוא שלא כדברי המאירי, אלא כדברי רבנו גרשום וה'נמוקי יוסף', שהולכים לחכם, שהוא יתפלל.

והנה בפסוק כתוב: 'רחוק ה' מרשעים ותפילת צדיקים ישמע' (משלי טו, כט). ובפסוק זה מבואר, שהתפילה הנשמעת אצל הקדוש־ברוך־הוא היא תפילת צדיקים דייקא, ולא תפילת חכמים.

על כך בציונו של סניגורן של ישראל, הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, שם התפרצתי בכי תוך השתטחות על הציון. בכיתי מכל הלב וביקשתי מאבא שבשמים שיחוס עליי, אינני מסוגל עוד לעמוד במסע הנדודים הזה, רצוני שיפתח לי פתח לעסוק בתורתו, שיעשה לי נס שישב אותי לישיבת ולגמרא משוש חי'!

שעה ארוכה, בכיתי כמו תינוק, מנותק מכל הסביבה. פשוט ביקשתי בכל הכח, התחננתי שוב ושוב. בכיתי עד שהרגשתי שבורא עולם שמע את תפילתי והנס קרוב. רק אז הסכמתי לעזוב, כשאמרתי לאמי שאין לי ספק שאני בדרך הנכונה, אני מרגיש שהתפילה שלי פתחה לי את הפתח, פרצה לי את השער, רק עדיין אינני יודע איך זה יקרה...

ואז הפצעת בשערי המקום בו שהינו. בורא עולם שומע קול בכיות הביא אותך לשם ברגע הנכון, ולא רק שהגעת - אלא עניך זיהו את המצוקה, ורחמיך נכמרו עליי. אז כנראה שלא טעייתי בתחושתי שבורא עולם שמע את קול תפילתי!

ר' חיים התרגש, דמעות זלגו מעיניו. לפתע הבין שהוא לא רק נענה לבקשת האם, בורא עולם שלח אותו להחיש ישועה נכספת לבחור שהתפלל, חפץ להתעלות בתורה ונראה כי הכל סוגר עליו. לבקשת הבחור, נענה ואמר כי גם עכשיו יעברו דרך בארדיטשוב, שם יעלו שוב לציונו של הצדיק, כשהפעם השתפך הבחור בדמעות התרגשות וגילה, בהודאה עמוקה...

ארבע אמות של הלכה

סדר המערכה

אַבְיֵי הָוָה מְסִדֵּר סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה מְשָׂמָא דְגַמְרָא וְאַלְפָּא דְאַבָּא שְׂאוּל וכו'.

«כתבו הפוסקים (טור, רמ"א) שטוב לומר מימרא זו אחרי אמירת פסוק "וערבה לה", שעל ידי אמירתה נחשב כאילו נעשתה העבודה, ומי שידוע ספר, מצוה עליו ללמוד בגמרא פירוש מימרא זו.

« הרב אהרן חזן זצ"ל בספרו נצוצי אהרן כותב: הנה בסדר הקרבנות של תפילת שחרית אנו אומרים אביי הוה מסדר סדר המערכה וכו', ומקורו מגמרא יומא (לג ע"ג) אביי מסדר מערכה משמיה דגמרא וכו'. ויש להבין הלשון "הוה" מסדר, שמשמע כאילו הוא היה מסדר בפועל, והרי אביי חי זמן רב לאחר חורבן הבית. ובאמת על לשון הגמ' 'אביי מסדר' גם קצת קשה, שמשמע שהוא מסדר בפועל את סדר המערכה, ולכאורה היה צריך לומר אביי מונה סדר המערכה, [כמו שפירש"י שם].

וצריך לומר שידוע שאביי היה כהן, [אביי ורבה מדבית עלי קאתו - גמ' ראש השנה], ובודאי היה משתוקק בכל יום ויום לבנין בית המקדש כדרכן של צדיקים, וכל כך בער בו הצפיה לגאולה, עד שהיה מונה לעצמו בכל יום את סדר המערכה, כאילו הוא עצמו עובד את העבודה בפועל.

ומעתה מדוייק היטב הלשון "הוה מסדר", כלומר הוא לשון הוה תמיד, כלומר שבכל יום היה אביי מונה ומסדר לעצמו סדר המערכה, כאילו היה עושה את העבודה בפועל ממש. « וכאן קנה את מקומו לכתוב לזכרון, שבהיות נער לימדני זקני - אבי אמי זצ"ל, להפסיק בין תיבת 'אביי'

ולא כלפי הקדוש־ברוך־הוא. ומכיון שכן, תפילתם מאבדת את כוחה, וזרוע עוזה נחלשת.

כח תפילת הצדיק גם היא נובעת, בחלקה על כל פנים, מכח מה שהצדיק - בהיותו עוסק בתורה כל ימותיו, מחזר על המצוות לעשותן כתיקונם בכל תשלום תנאיהם, שומר על עצמו מלעשות מעשים שאינם ראויים ועובד על עצמו ללא הרף - מתקדש ומתטהר ונעשה קרוב אליו יתברך; וממילא, הרגשתו כלפי הקדוש־ברוך־הוא היא הרגשה בחוש, רואה הוא בכל הוויתו את ידו כביכול של הקדוש־ברוך־הוא כשהיא מונפת חס ושלום, וממילא גם תפילתו היא בכל הלב. ותפילה שבאה מכל הלב, מתקבלת.

ונמצא אפוא, שכל התפילות המתקבלות ענינן אחד - תפילה ממעמקי הלב, זהו יסוד תפילת העני, תפילת החולה, ותפילת הצדיק והחכם שתפילותיהם באות מכל הלב, אשר על כן הן מתקבלות, כל אחת לפי תנאיה שלה. לסיום הדברים. ראוי שנשים לנגד עינינו את דברי רבי אלעזר במסכת סנהדרין (דף מד ע"ב): "לעולם יקדים אדם תפילה לצרה. אין אדם יודע מה נגזר עליו ומה ממתין לו, אשר על כן לימדונו רבותינו שלא ימתין אדם לשעה שהצער והמצוק יביא אותו להתפלל לפני בוראו; רק לעולם יתפלל, גם ביום טובה, שהטוב שנתן לו הקדוש־ברוך־הוא ימשך, ושתהא התפילה על כך בכל לבו, וייטב לו.

יהיו הדברים לעילוי נשמתו, נלב"ע כ"ט במר חשוון תשע"ו.

חשיבות התפילה בארץ ישראל

הגאון רבי יעקב פרידמן זצוק"ל

על הפסוק (איכה ה', ה') "על צוארנו נרדפנו, יגענו ולא הונח לנו", דרשו חז"ל (איכ"ר פרשה ה' אות ה') בזה הלשון: "נבוכדנאצר שחיק עצמות (לשון גנאי, שאפילו את עצמותיו יִשְׁחֶקוּ) ציוה לנבוזראדן ואמר ליה: אלקהון דאינון מקבל בעלי תשובה הוא, וידו פשוטה לקבל שבים. כיוון דאת כביש להון - לא תשבקינן דיצלון, דלא יעבדון תיובתא ואלקהון ירחם עליהון... כיוון דכבש יתהון, כד הוה קאים חד מנהון - הוה נסיב ליה ומפסל ליה אברים אברים, טריף ליה קומיהון, ואינון מהלכין בעל כרחיהון שלא בטובתהון".

« פירוש: נבוכדנאצר אמר לנבוזראדן שאלוקי היהודים מקבל בעלי תשובה, וידו פשוטה לקבל שבים. כיוון שאתה כובש את היהודים - אל תניח להם להתפלל, שלא יעשו תשובה ואלוקיהם ירחם עליהם. כיוון שכבש אותם נבוזראדן, כשהיה נעמד אחד מהיהודים - היה מחתכו איברים איברים ומשליך בפני שאר בני ישראל, על מנת להאיץ בהם ללכת ללא מנוחה, והיו היהודים מהלכים בעל כרחם ושלא בטובתם.

כלומר, שאפילו נבוכדנאצר ידע מה גודל מעלת התפילה של עם ישראל. שסירב רב לאפשר לעם ישראל מנוחה בדרכם מירושלים לגולה! כה גדול הוא כוחה של תפילה, עד שאפילו לאחר החורבן, בשעת חרון אפו של הבורא, אפשר ברגע קטן של תפילה מעומק הלב, בכוונה ובטהרה - לחזור להיות דבוק בהקב"ה. לא רק שאפשר להתעלות שוב לדביקות בבורא אלא גם נוצרת אפשרות לגאולה מכח תפילה זו, שגם אם היו מאפשרים אותה, אין ספק

ונראה לומר, שאין כל סתירה בין הדברים שהביא רש"י לדברי הגמרא בבבא בתרא, והכל הולך אל מקום אחד. אך יש לנו להקדים כמה דברים.

על הפסוק במשלי רחוק ה' מרשעים ותפילת צדיקים ישמע' פירש הגר"א ז"ל, וזה לשונו: כי באדם יש שני דברים: עין רואה ואוזן שומעת (אבות פרק ב, משנה א), וראיה - היא מרחוק, ושמיעה - היא מקרוב, שיהא יכול לשמוע קולו. וזהו "רחוק ה' מרשעים" - שאף השגחתו הוא מסיר מאתם; אבל לצדיקים כל כך הוא קרוב עד שישמע תפילתם, כמו שכתוב: "קרוב ה' לכל קראיו" (תהלים קמה, יח), וכמו שאמרו שהקדוש ברוך הוא קרוב לצדיקים כמו מפה לאוזן'.

ובזוהר וישלח (דף קסח ע"ב) כתוב: "תפילה לעני" - דא הוא צלותא דבעי מסכנא קמי קודשא בריך הוא, ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהון דעלמא'.

ופירש בזה אחד מגדולי המוסר, שהסיבה שתפילת העני משובחת מכל התפילות, היא לפי שהעני רע לו, והחוש מוכיח שמי שרע לו מתפלל עם כל הלב.

והנה בפרושו למסכת בבא מציעא (דף נט ע"א) כתב רבנו מנחם המאירי על התפילה וזה לשונו: "אף על פי שרוב תפילה אי אפשר שלא לענות בה, מכל מקום כשהיא יוצאה ממעמקי הלב, עד שהדמעה גוברת עליו - מקובלת ביותר. דרך צחות אמרן (מאמר רבי אלעזר במסכת ברכות דף לב ע"ב): מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה, ואף על פי ששערי תפילה ננעלו - שערי דמעה לא ננעלו'. עד כאן לשונו.

המתבונן יראה, שאין רבנו המאירי מתייחס לדמעות לכשעצמן, משום שלא הבכי הוא שפועל, לא הדמעות הן שבוקעות השערים, הדמעות אינן אלא 'שיעור' לדעת כמה היא מדת הלב שהושקעה בתפילה. וזהו שהוא אומר על התפילה, שאם היא, דייקא, יוצאת ממעמקי הלב, עד שהדמעה גוברת עליו, הנה זאת התפילה 'מקובלת ביותר'. והנפקא מינה היא למי שמטבעו אינו מגיר דמעות כל כך, אבל אם יש בתפילתו שיעור 'לב' שיש בו בכדי להגיר דמעות, הנה זו התפילה המקובלת.

על פי דברי המאירי הללו אולי אפשר לומר, שמה שתפילת החולה קודמת להתקבל, אינו משום שהוא הבעל דבר לחלו אשר משום כן תפילתו משובחת; לא כן, אלא שהמציאות היא, שהחולה מתפלל על עצמו בכל לבו, ולכן דייקא תפילתו מתקבלת. וכדוגמת תפילת העני, שהטעם שהיא קודמת לכל התפילות היא משום שהעני מתפלל בכל לבו. ברם, המנהג כיום הוא לילך לצדיקים שיתפללו עליהם. ולא בכדי.

אכן, תפילת העני ותפילת החולה תפילות משובחות הן, ומתקבלות ביותר, אך במה דברים אמורים - כשהחולה שם מבטחו במלך הרופא הנאמן והרחמן, שהוא הרופא חולי עמו ישראל ובעל הכוחות כולם; כשהעני נושא עינו אל אביו שבשמים, ומכיר, שהוא הוא המוריש ומעשיר משפיל ומרום, הוא ואין בלתו. אז, אכן תפילתם של החולה והעני באים מעומק הלב.

אך המציאות העצובה היא, שבכיותו ותפילותיו של החולה כשבאות מעומק הלב, הן מופנות כלפי הרופא בשר ודם; ובקשות העני הן ביתר עז אל בשר ודם בעל ממון,

היו יורדים למלחמה ונוצחין. הוא שעובדיהו אמר לאליהו (מלכים א' י"ח, י"ג): הלא הוגד לאדוני אשר עשיתי בהרוג איזבל את נביאי ה' וגו' ואכלכלם לחם ומים'. אם לחם למה מים, אם מים למה לחם? אלא מלמד שהיו המים קשים לו להביא יותר מן הלחם, ואליהו מכריז בהר הכרמל (שם כ"ב): "אני נותרתי נביא לבדי לה", וכל עמא ידעין ולא מפרסמין למלכא" (ירושלמי פאה א', א').

אין כאן המקום לפרש את חטאי דורו של דוד המלך. אולם מעלת דורו של אחאב היא המפליאה עוד יותר - איך יתכן שבדורו שבו היו עובדי עבודה זרה, היו יורדים ונוצחים, ואיה היא מידת הדין ואיה הוא המשפט?

ונראה לומר שמכיוון שהנהגת הבורא היא "א-ל-אמונה ואין עוול" (דברים ל"ב, ד'), הרי שמצד המשפט האלוקי צריך שבמידה ומענישים מישהו הדין נותן שגם כל סובביו המצטערים בעונשו יהיו מוכרעים לכף חובה, שהצער המגיע לחלקם יהיה ראוי להם על פי דין. ואם יש מי שהצער הנ"ל גדול מהעונש המגיע לו - יכול הוא להציל את חברו ממיתה!

אם כן, אפשר לומר שמכיוון שבדורו של אחאב היו אוהבים זה את זה עד למאוד, היה נגרם לאנשים רבים צער, אם מי מהם היה נפטר, וממילא לא היה אפשר להמית במלחמה אף את הרשעים שביניהם, משום צערם של הסובבים אותם.

אולם תירוץ זה, גם אם אמיתי ונכון הוא, עדיין מבקש ביאור והסבר, שהרי כבר אמר החכם מכל אדם (משלי י"ח, א'): "לתאוה יבקש נפרד", ואיך יתכן שבדורו של עובדי עבודה זרה היו כל כך אוהבים

וקרובים זה לזה? כאן מגיעים אנו לנקודה אותה רצינו להעמיד. אפילו לאותם בעלי תאוה, שמטבעם הם נפרדים, יכול להיות 'חיבור' בארץ ישראל. קדושתה ורוממותה מביאים גם את הנפרדים לאחדות, וממילא יכולים הם לזכות לכך שירדו למלחמה וינצחו.

אכן, דברי חז"ל אלו הם תביעה נוראה על כל מי שפגעה בקרוביו מידת הדין. אם היו אהבה ואחוה בשיעור הנכון - לא היתה מידת הדין יכולה לפגוע! אם היה צער גדול דיו ודאגה גדולה דיה של איש לרעהו - אי אפשר היה למלאך המוות ולקחת נפשות.

היו הדברים לעילוי נשמתו, נלב"ע י"ז מרחשוון תש"ע.

שלא היתה תפילתם אורכת כי אם רגע קט, וגם היא היתה של יהודים שהיו בשפל המדרגה, שזה עתה נגזר עליהם לגלות מחמת רוב חטאיהם.

נבוכדנאצר חשש באמת ובתמים שמא על אף הנצחון החד משמעני, ומצבם השפל של עם ישראל - יתרחש להם נס גלוי, וישיבם ה' לאדמתם כבתחילה, על אף שהיו מובסים, כבולים בשלשלאות, ושמורים על ידי מספר עצום של חיילים בבליים! כוחה של תפילה כה עצום ורב, עד שאפילו מהלכים על-טבעיים העומדים בסתירה גמורה למציאות המוחשית יכולים להתרחש להם, והכל מכח תפילה אחת אמיתית!

אמנם, עדיין צריך להבין - אם כל כך חשש מתפילתם, מדוע הניח להם נבוכדנאצר להתפלל ברגע שהגיעו לבבל? התירוץ הפשוט הוא שמשעה שכבר נגזרה הגלות ויצאה הגזירה אל הפועל הגמור - צריך רחמים מיוחדים וזכויות יוצאות דופן על מנת להיגאל, ולא די באותה התעוררות של תשובה על מנת להחזירם מבבל. אולם עדיין אין הדבר מתיישב על הלב, שהרי בבבל התפללו הרבה יותר מתפילה אחת ועשו יותר מ'מעשה אחד' של תשובה.

הדברים מורים (הגם שאין לכך ראיה מוכרחת) שאינה דומה תפילה של כלל ישראל בארץ ישראל, לתפילה של כלל ישראל בבבל. לארץ ישראל יש מעלה לחבר ולאחד את כל היחידים של כלל ישראל ל'שיעור קומה' אחד של "ציבור". איכות החיבור (גם בין יחידים ישראל וגם בין כלל ישראל להקב"ה) הקיימת בארץ ישראל - איננה בנמצא בחוצה לארץ.

ממילא כל זמן שעם ישראל עדיין על אדמתו יכול הוא לבוא לכלל חיבור יותר בנקל, ולכן אין להניח לו!

וגם אם אין ראיה לדבר, חפצים אנו להביא 'זכר' לדבר. "אמר רבי אבא בר כהנא: דורו של דוד כולם צדיקים היו ועל ידי שהיה להן דילטורים (בעלי לשון הרע) - היו יוצאים במלחמה והיו נופלים... באותה שעה אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: ריבון העולמים! מה שכינתך לירד בארץ? סליק שכינתך מביניהון (א.ה.) - סלק שכינתך מביניהם) הדא הוא דכתיב (תהילים נ"ז, ו'): "רומה על השמים אלוקים, על כל הארץ כבודך". אבל דורו של אחאב עובדי עבודה זרה היו, ועל ידי שלא היה להן דילטורין -

אפילו לאותם בעלי תאוה, שמטבעם הם נפרדים, יכול להיות 'חיבור' בארץ ישראל. קדושתה ורוממותה מביאים גם את הנפרדים לאחדות, וממילא יכולים הם לזכות לכך שירדו למלחמה וינצחו.

★

אכן, דברי חז"ל אלו הם תביעה נוראה על כל מי שפגעה בקרוביו מידת הדין. אם היו אהבה ואחוה בשיעור הנכון - לא היתה מידת הדין יכולה לפגוע!

★

אם היה צער גדול דיו ודאגה גדולה דיה של איש לרעהו - אי אפשר היה למלאך המוות להכות ולקחת נפשות.

נא להתפלל לרפואת הילדה אסתר ברכה בת חיה שנכוותה קשות לפני חודש ימים בתושה"י

ניתן להוריד את העלון ב: דרשו, אידישע ווינקעל, לדעת

עלות העלון לשבת: 220 ₪ בלבד | ניתן להעביר לחשבון 61135 | סניף 56 | בנק 11

תפוצת העלון: בני ברק, פתח תקווה, אלעד, תל אביב, רמת גן, אחיסקא, מודיעין עילית, רחובות, ואשדוד

גליון הפרשה על פרשת השבוע יוצא פעם בשבועיים - בתפוצת המייל בלבד!

העלון יוצא פעם בשבועיים | הערות/הארות/הצטרפות לתפוצת המייל - ניתן לשלוח למייל: shch3910@gmail.com

מקורות | הכרת הטוב: הר"א קובלסקי שליט"א - שיבת אור דוד בני ברק | טור - מכוון ירושלים | רמ"א - משנה ברורה דרשו | מקורי התפילה - הרב אפרים ולוטניק שליט"א | הר"א חזן זצ"ל - ניצוצי אהרן | הגרי"ש שכטר שליט"א - שו"ת ישיב יצחק | גרסאות שונות של התלמוד - הכי גרסינן | הגר"צ קרלינשטיין זצוק"ל - שיח צדק עה"ת - הרב אליעזר וויספיט שליט"א | הגר"י פרידמן זצוק"ל - דולה ומשקה - מידות חלק ג - מהדורה חדשה מרחשוון תשפ"ה - הרב איתמר גוטל שליט"א בית הכנסת 'תפילה למשה' אלעד | ביהמ"ד 'מאור שרגא' אלעד | פורום אוצר החכמה.

